

Субсидии в енергетиката и възобновяеми енергийни източници

Държавните финансови интервенции в енергийния сектор от много години са обичайно явление. Правителствата използват субсидиите за подобряване на сигурността в енергоснабдяването, намаляване на замърсяването на въздуха и емисиите на газове, причиняващи парников ефект, засилване на конкурентоспособността, предоставяне на социални придобивки и защита на трудовата заетост.

Водят се обаче дискусии относно тяхната ефективност. Освен това, политическите приоритети и технологичните възможности се променят с времето. Следователно, би трябвало да се оцени до каква степен съществуващите субсидии съответстват на нуждите на обществото като цяло. Оценяването на съществуващите субсидии в рамките на старите държави-членки на ЕС (ЕС-15), със специално ударение върху възобновяемите енергийни източници, е принос към подобна оценка.

Какво представляват енергийните субсидии?

Не съществува общоприето определение на енергийните субсидии, нито хармонизиран механизъм за докладване. С цел да представи възможно най-пълна картина, ЕАОС проучи широк спектър от директни и индиректни механизми за подкрепа (ЕАОС, 2004). Бюджетните субсидии са преводи, които са отразени в националния баланс като правителствени разходи. Като пример могат да се посочат паричните преводи за енергопроизводители, консуматори на енергия и свързани с тях институции, както и спонсирани от правителствата заеми с ниски или снижени лихвени проценти. Примери за извънбюджетно субсидиране представляват освобождаването от данъци или отстъпки, преференциален пазарен достъп, законодателни механизми за подкрепа и преференциален достъп до природни ресурси.

Таблица 1. Оценка на общите енергийните субсидии през 2001, в рамките на ЕС-15, изразена в милиарди Евро

	Твърдо гориво	Нефт и газ	Ядрено гориво	Възобновяеми енергийни източници	Всичко
Бюджетни	> 6,4	> 0,2	> 1,0	> 0,6	> 8,2
Извън-бюджетни	> 6,6	> 8,5	> 1,2	> 4,7	> 21,0
Всичко	> 13,0	> 8,7	> 2,2	> 5,3	> 29,2

Забележка: Субсидиите за електричество се отпускат за горива, на основата на разходите за получаването им. Не са включени външните разходи.

Източник: ЕАОС.

Оценка на енергийните субсидии в рамките на ЕС-15

Използвани са данни от редица източници. Отразявайки наличните данни, обхватът на настоящото проучване бе ограничен до ЕС-15.

Общите субсидии (изключвайки разходите извън основните) се оценяват на около 29 милиарда Евро за година (Таблица 1). Докато твърдите горива са получили най-голямата част от субсидиите, възобновяемите енергийни източници са получили значително по-голяма подкрепа на база енергийна единица, отколкото останалите горива. Следователно, правителствата отчитат, че възобновяемите енергийни източници са производство със значително по-ниска степен на зрялост и с по-голяма необходимост от технологична и пазарна подкрепа за достигане на пълно търговско развитие.

Твърди горива. Продължава значително бюджетно субсидиране на въгледобивната индустрия в Германия (над 4 милиарда Евро) и Испания (над 1 милиард Евро). Ибюджетната подкрепа е особено висока в Германия (приблизително 3,5 милиарда Евро).

Нефт и природен газ. Нефтът получава малка подкрепа. Поддръжката за природен газ, в голямата си част извън-бюджетна, е значителна в Холандия (0,9–2,4 милиарда Евро), Великобритания (приблизително 1,4 милиарда Евро) и Италия (приблизително 0,9 милиарда Евро).



Ядрена енергия. Бюджетната подкрепа за ядрената енергетика идва от фонда за проучване и развитие на държавите-членки (предимно Франция, Германия и Италия) и Европейската Общност. Сумите изключват разходите за освобождаване от финансова отговорност при застрахователните покрития за пълно обезщетение.

Възобновима енергия. Подкрепата за възобновимата енергия понастоящем е добре утвърдена в ЕС-15. Всяка държава-членка осигурява комбинация от мерки, подкрепяне на цените чрез валоризирани тарифи, облигационни бонове или търгове, наред със системи от капитални субсидии и данъчни механизми (Таблица 2). През 2001 год. най-високо ниво на подкрепа бе постигнато в Германия и Италия, където бяха предоставени над 1 милиард Евро, предимно под формата на валоризирани тарифи.

Електричество. Холандия (над 1,5 милиарда Евро), Великобритания (приблизително 1,5 милиарда Евро) и Германия (приблизително 1,8 милиарда Евро) предоставиха значителна извънбюджетна поддръжка за консумация на електричество.

Субсидии и възобновяеми енергийни източници

Настоящата ситуация се характеризира с либерализиране и приватизиране на енергийния пазар, което води до енергийни цени, които са по-ниски отколкото иначе биха били, по-голяма ценова променливост и повишен търговски риск при инвестирането в нови мощности. Инстанциите, отговарящи за енергийното планиране, започнаха да изразяват загриженост относно настоящата тенденция на ограничено инвестиране на частния сектор в нови мощности, отчитайки предвижданията за нарастване на енергийните нужди през идните 30 години. Всяко забавяне при извеждането от употреба на остарели мощности, базирани на изгаряне на фосилни горива, целящо осигуряване на потреблението ще затрудни намаляването на емисиите на газове, предизвикващи парников ефект, съгласно поетите международни задължения.

Възобновяемите енергийни източници могат да играят важна роля в намаляването на емисиите на газове, предизвикващи парников ефект, осигурявайки доставка на енергия и намаляване на променливостта на цените. Тези преимущества са отразени в политическите цели, като например Насоките за планиране на възобновяемите енергийни източници на ЕС за 2010 година. При настоящото равнище на политическа и финансова подкрепа, обаче, тези цели няма да бъдат постигнати.

Библиография:

ЕАОС, 2004: *Energy subsidies in the European Union, a brief overview*. EEA Technical report No 1/2004.
Stenzel, T., Foxon, T. и Gross, R. (2003): *Review of renewable energy development in Europe and the US*. A report for the DTI Renewables innovation Review October 2003, ICCEPT.

Таблица 2. Политики за подкрепа на възобновяемите технологии в рамките на ЕС-15

Държава	Капитални субсидии	Валоризирани тарифи	Сертификати/ облигации	Търгове	Данъчни механизми
Австрия	X	X	Н		X
Белгия	X	X	X		X
Великобритания	Н	X			X
Германия	X				X
Гърция	X	X		X	X
Дания	X	X			X
Ирландия	X	X			X
Испания	X			X	X
Италия	X	Н	X		X
Люксембург	X	X			
Холандия	X	X	X		X
Португалия	X	X			X
Финландия	X	X			X
Франция	X		X		X
Швеция	X		X	Н	X

Забележка: x = Механизъм прилаган по настоящем; н = Вече променена политика от миналото.

Източник: Адаптирани данни по Stenzel, Foxon and Gross (2003).

EEA briefings ('Брифинги на ЕАОС') са кратки, лесно достъпни информационни бюлетини по актуални теми, свързани с околната среда, позоваващи се на най-новата налична информация. Тези брифинги могат да бъдат намерени в уебсайта на ЕАОС: www.eea.eu.int

